

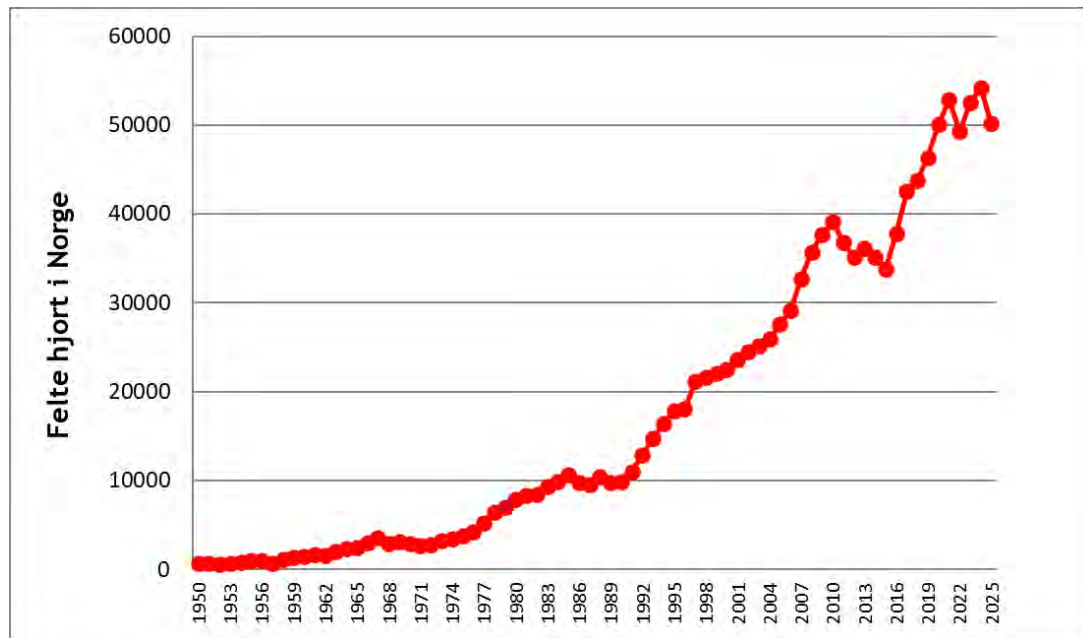
Forvaltning av hjort i tradisjonelle elgområder

Erling L. Meisingset

Norsk Institutt for Bioøkonomi

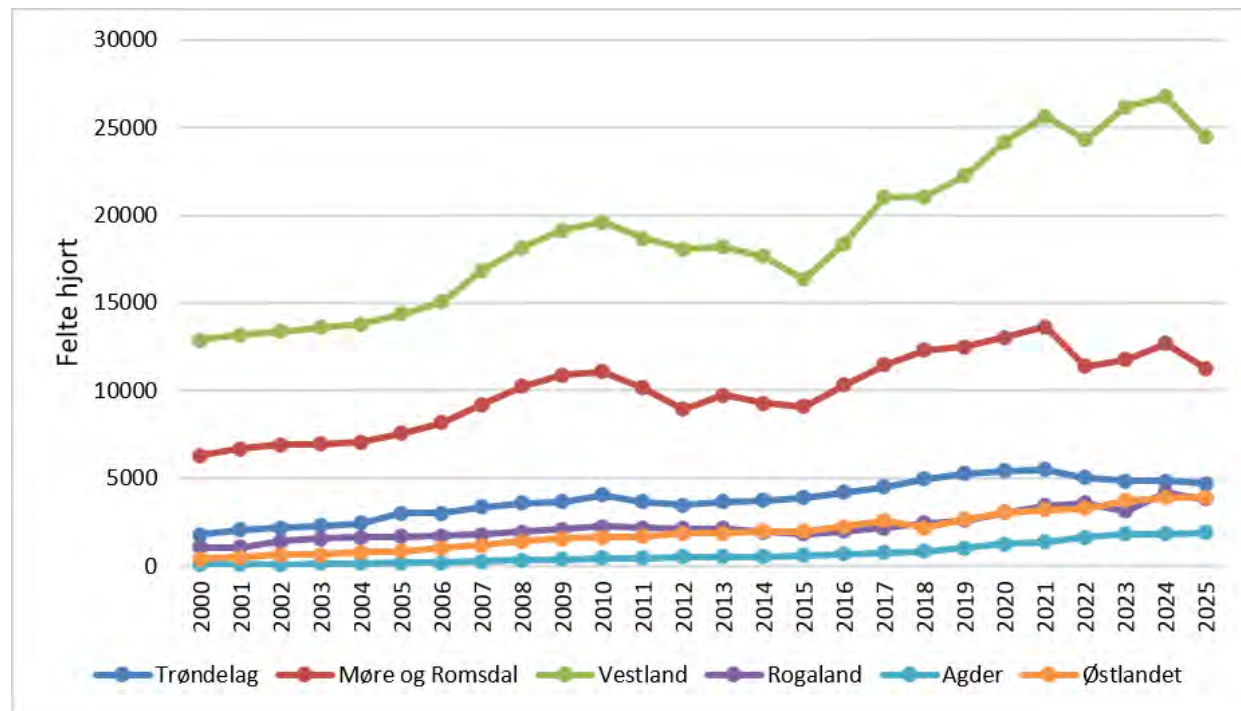
18.09.2026

Felt hjort i Norge

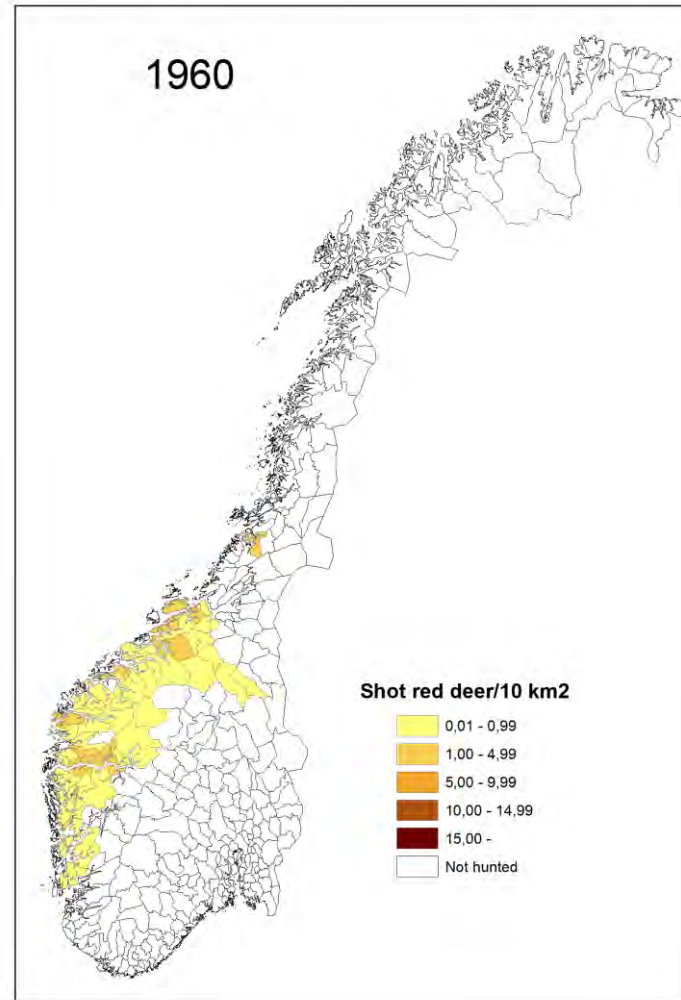


- Dobling siden 2003
- snitt 4,3 % i året.

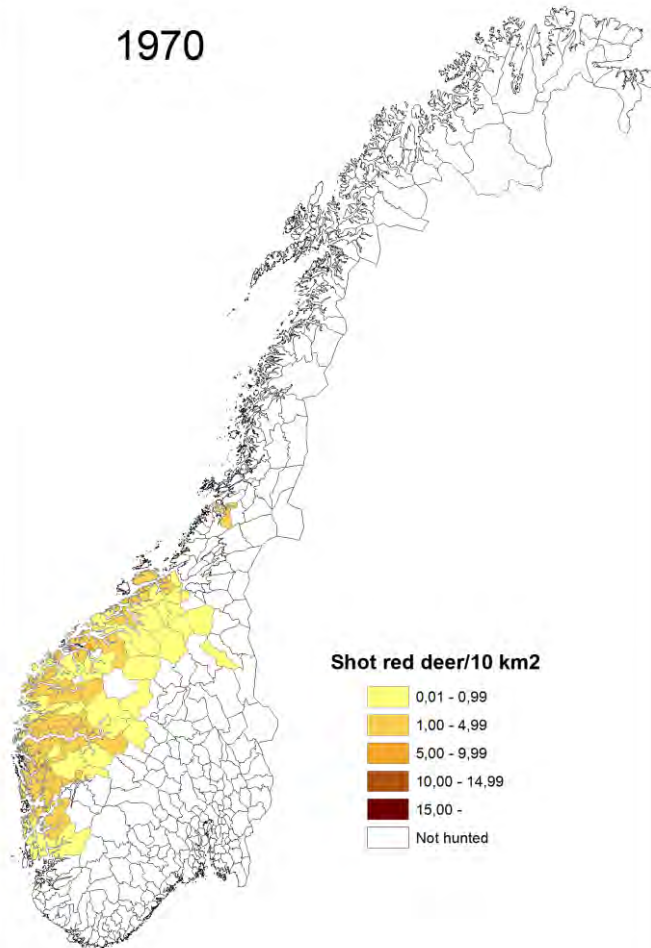
Felte hjort Regionsvis



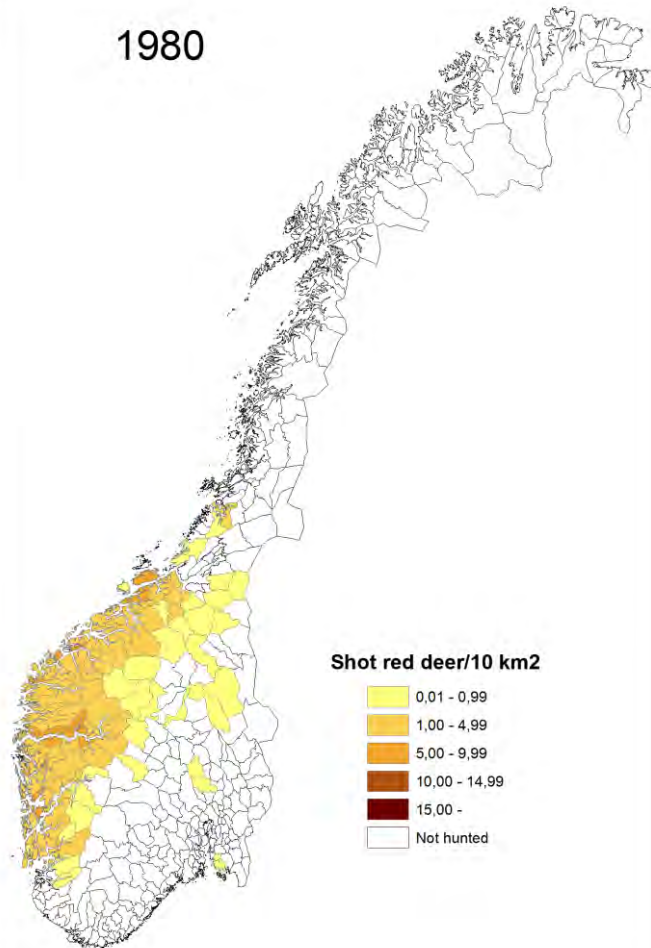
Betydelig
spredning
av hjorten!



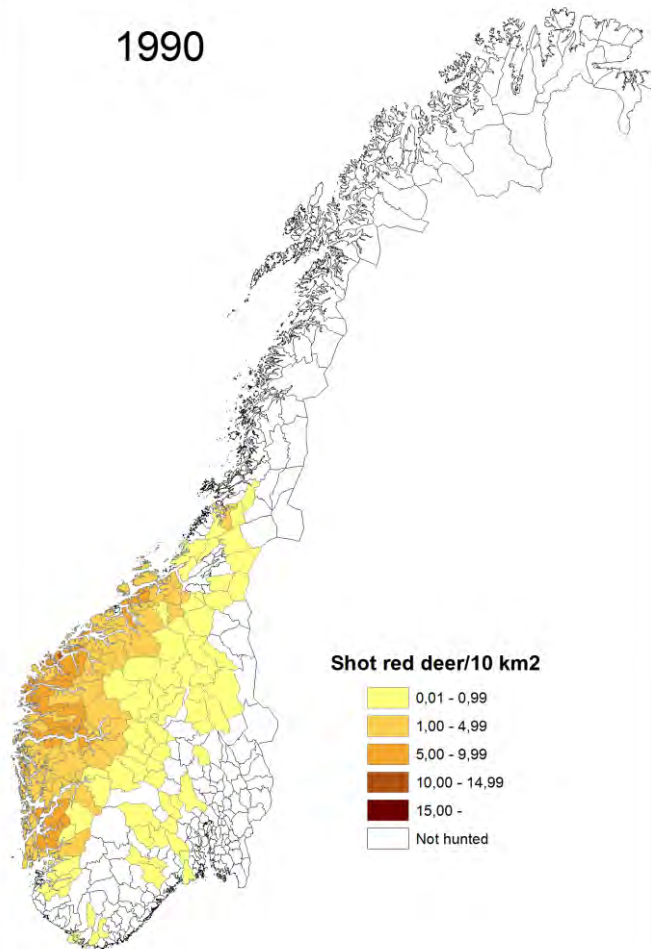
1970



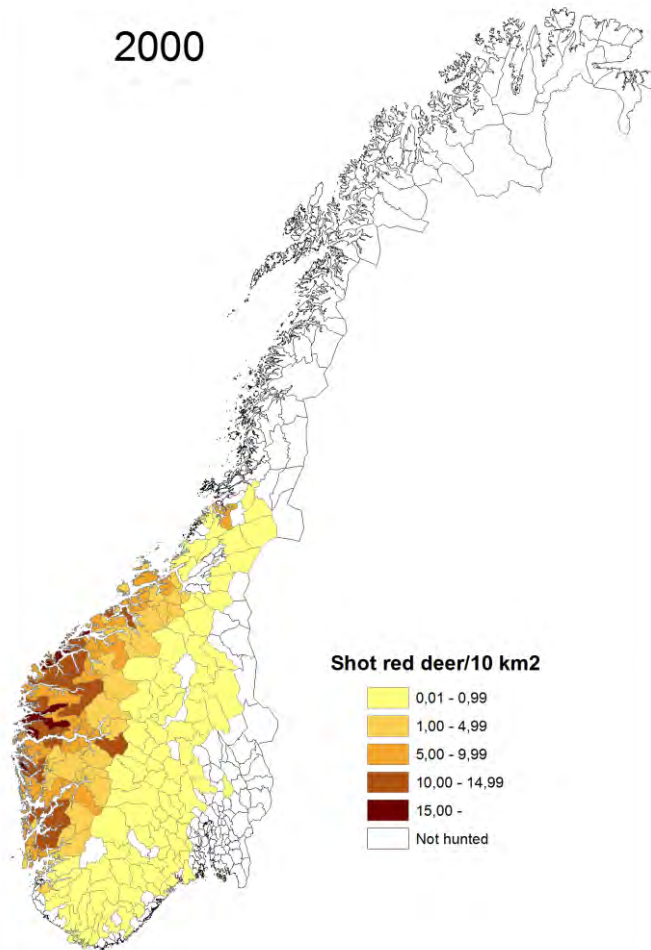
1980



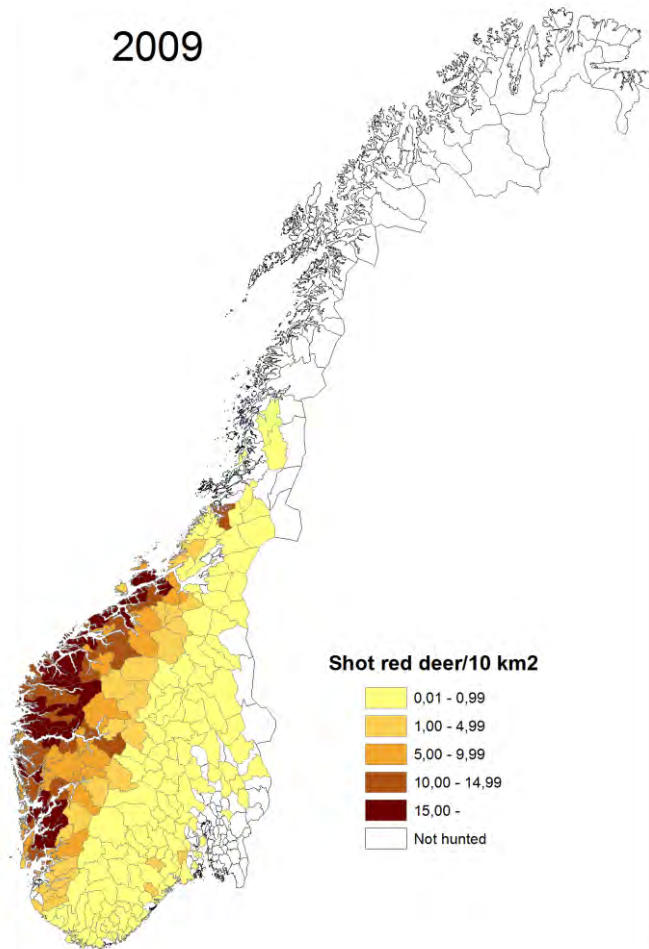
1990



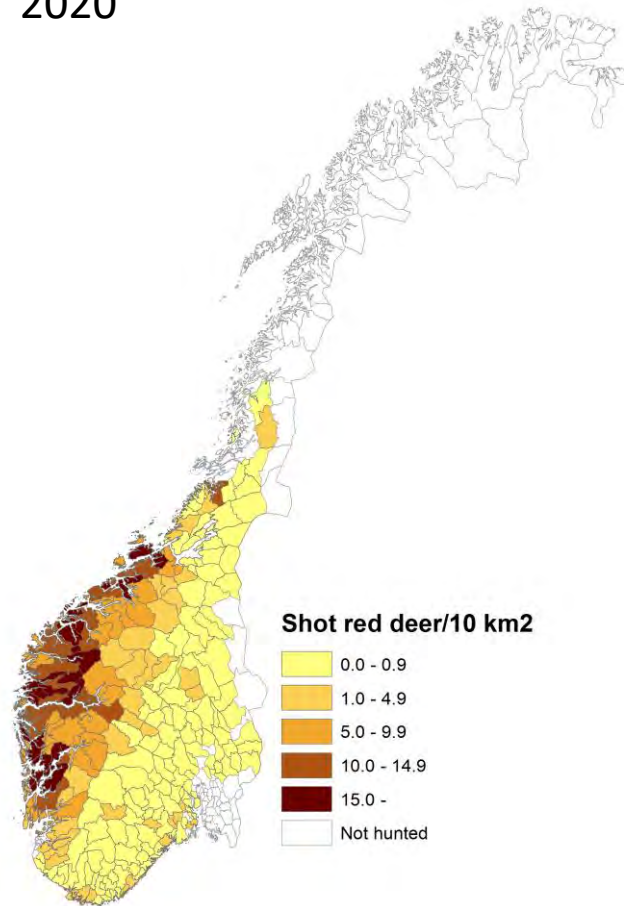
2000



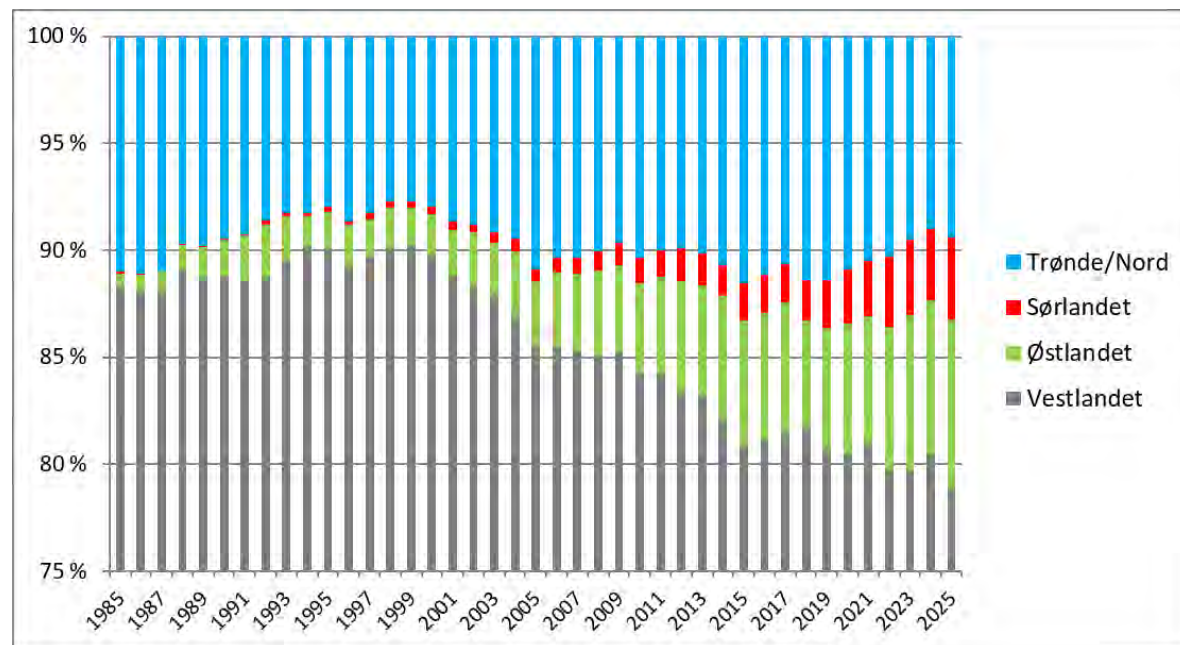
2009



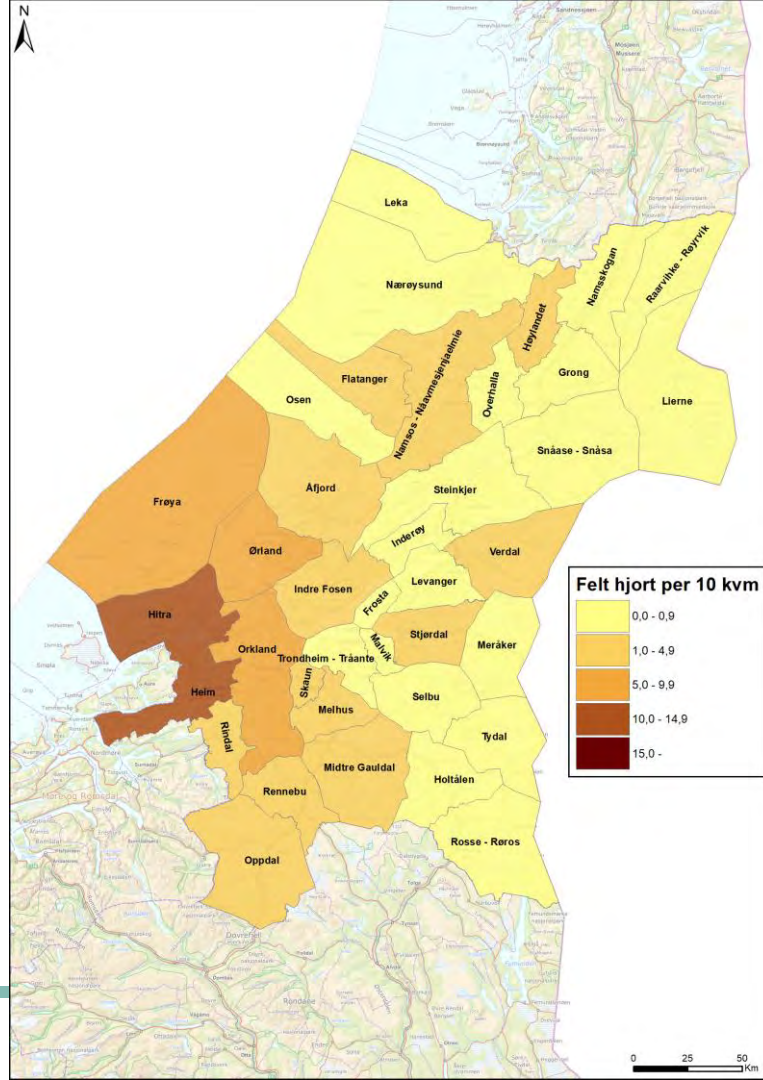
2020



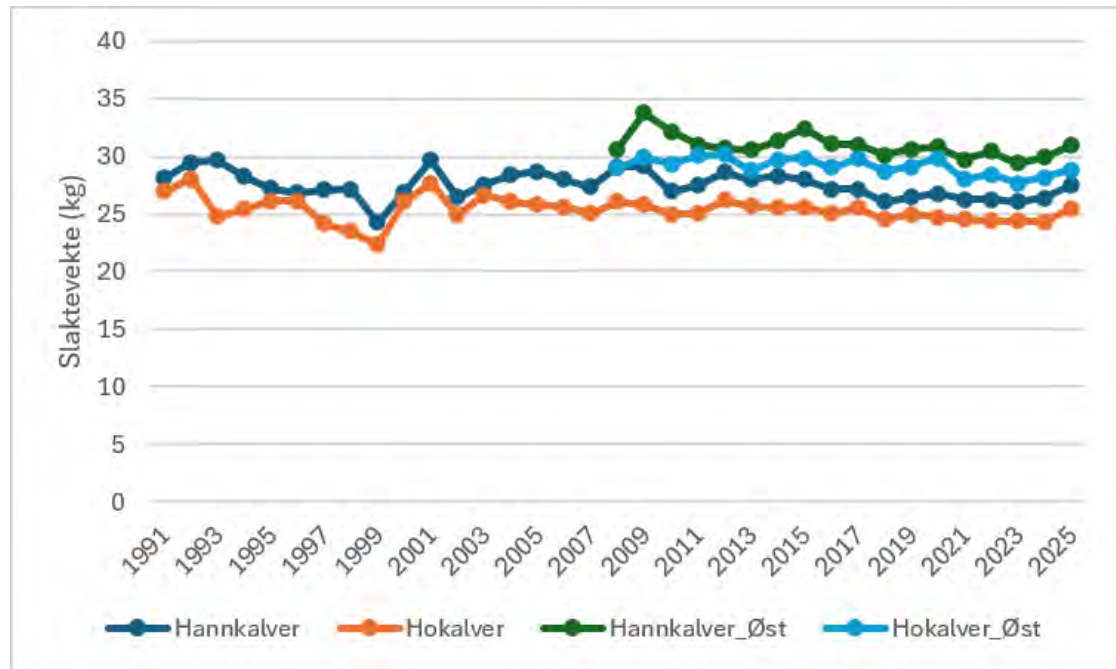
Fordelingen av felte hjort



Felte hjort per kommune 2024

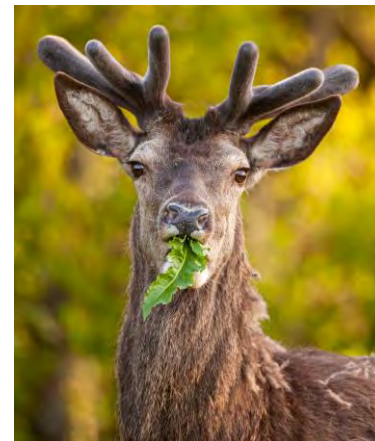
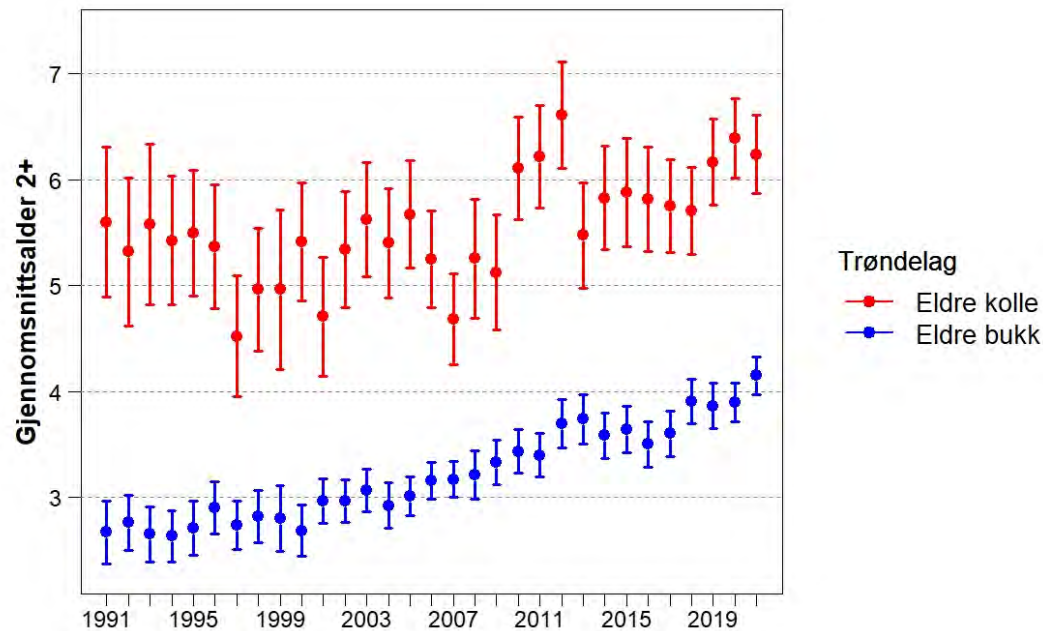


Utvikling slaktevekter – MogR vs «Østafjells»

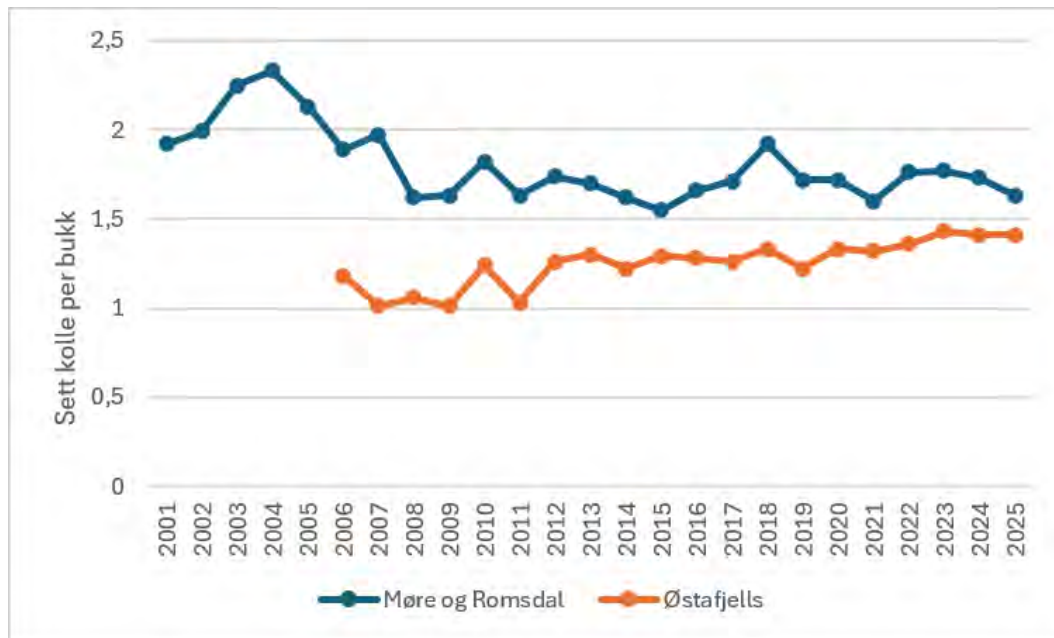


- Kalvene har 11-12% høyere vekt Østafjells (2025)

Økende alder i hjortebestanden



Sett kolle per bukk - MogR vs «Østafjells»



Trender for hjorten

- Bestandsøkning og økt avskytning i de fleste kommuner – men noe nedgang i «sentrale» kommuner de siste 3 årene
- Stadig spredning til «nye» områder, men store regionale og lokale forskjeller i tetthet
- Økning i andel hanndyr mange steder
- Noe nedgang i slaktevekter, men variabelt regionalt



Elgbestanden halvert på 20 år



Hvordan gikk jakta forrige sesong og hva kan det si oss om elgen og hjorten i Agder?

Høsten 2022 ble det igjen satt fellingsrekord og det ble for første gang felt flere hjort enn elg i Agder.



Elgen sliter med klimaendringene: Hjorten kan bli den nye skogens

13:43:20 Vestfold og Telemark Nyhetssenter TV Radio Vestfold Radio Telemark Tips oss

Radmagre elgkalver bekymrer jegere – noen veier kun halvparten av det de skal

Jaktleder Tarjei Lia fra Drangedal er en av flere som er bekymret for fremtiden til skogens konge.



MAGER FANGST: Espen Haatveit Kristoffersen og Tarjei Lia ser på kalven jakttaget tok sist helg. Den veide 32 kilo.

FOTO: RANDI BERDAL HAGEN / NRK

Nils Fridtjof Skumsvoll
Journalist

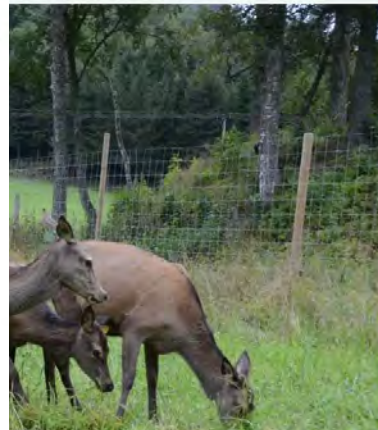
Fredrik Hansen
Journalist

Randi Berdal Hagen
Journalist

Marte Iren Noreng Tjøen
Journalist

Vi rapporterer fra Drangedal

Publisert 8. nov. kl. 20:37



Må skogens konge abdisere til fordel for hjorten?

Elgen trives ikke så godt når det er varmt. Biologene ser at elgbestanden går ned, mens hjortebestanden går opp.

Av Elina Melteig
Publisert 21. okt. 2022

Utviklingen – Hvorfor øker hjortestammen?

- Det fødes flere enn det dør!
- Hvorfor?



90 % av hjorten dør av ei kule!



Vekstrate i bestandene og jakt

Overlevelsen (som bestemmes av jakttrykket) for **voksne koller** er viktigst (mest sensitiv) for **vekstraten i bestanden**.



Kor og når blir du skutt?

Avskytningen og avskytningsmønsteret



Vekstrate og demografisk sammensetning



Bestandenes utvikling

Hjorten

- Hjorten er produktiv – liten nedgang, selv med økende bestand
- Vektene er rimelig stabile
- Opportunist - trives i mange habitat og ulike leveforhold
- Tilpasset økte temperaturer – og det dette fører med seg

Tilpasninger elg og hjort

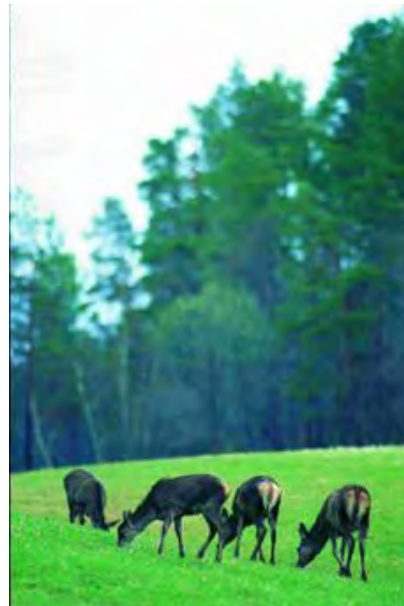
Browser
«Kvistbeiter» -
Mindre
tilpasningsdyktig

Nordlige barskoger
Tåler kulde



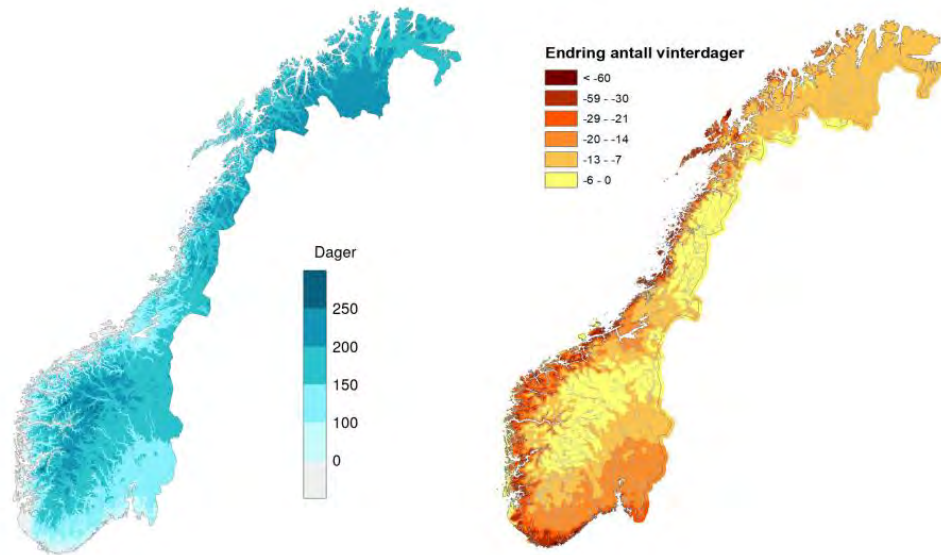
«Mellombeiter» –
tilpasningsdyktig

Temperte lauvskoger
Tåler varme



Endringer i klima

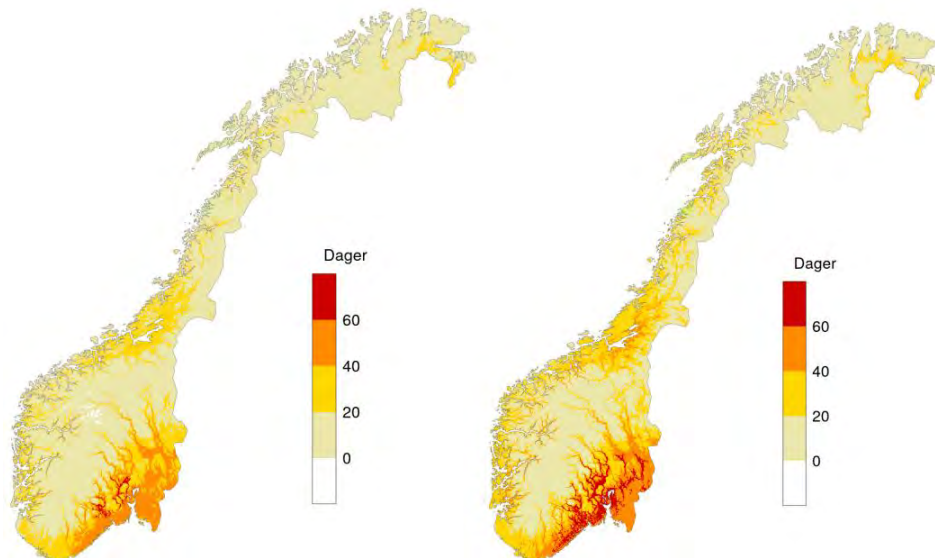
- Færre vinterdager



Kilde: Met.no

Endringer i klima

- Færre vinterdager
- Flere sommerdager



Kilde: Met.no

Vinterklimaet blir enda «bedre» for hjorten

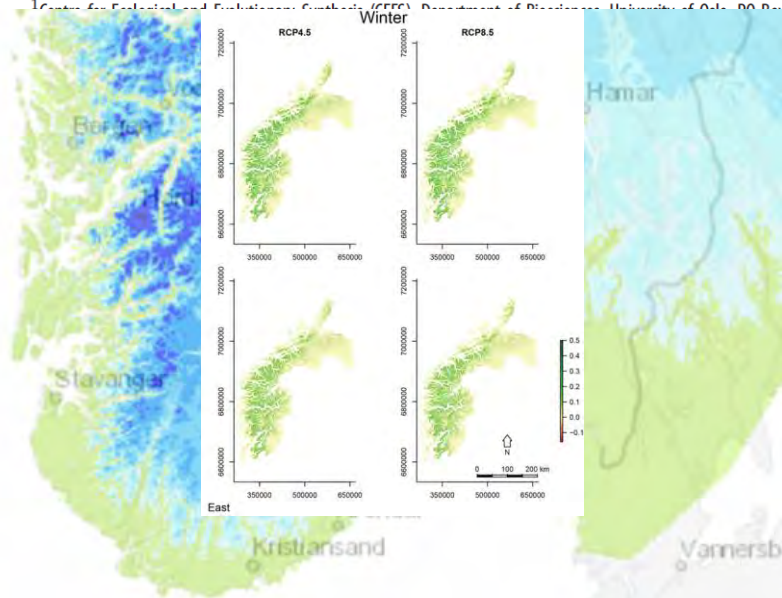
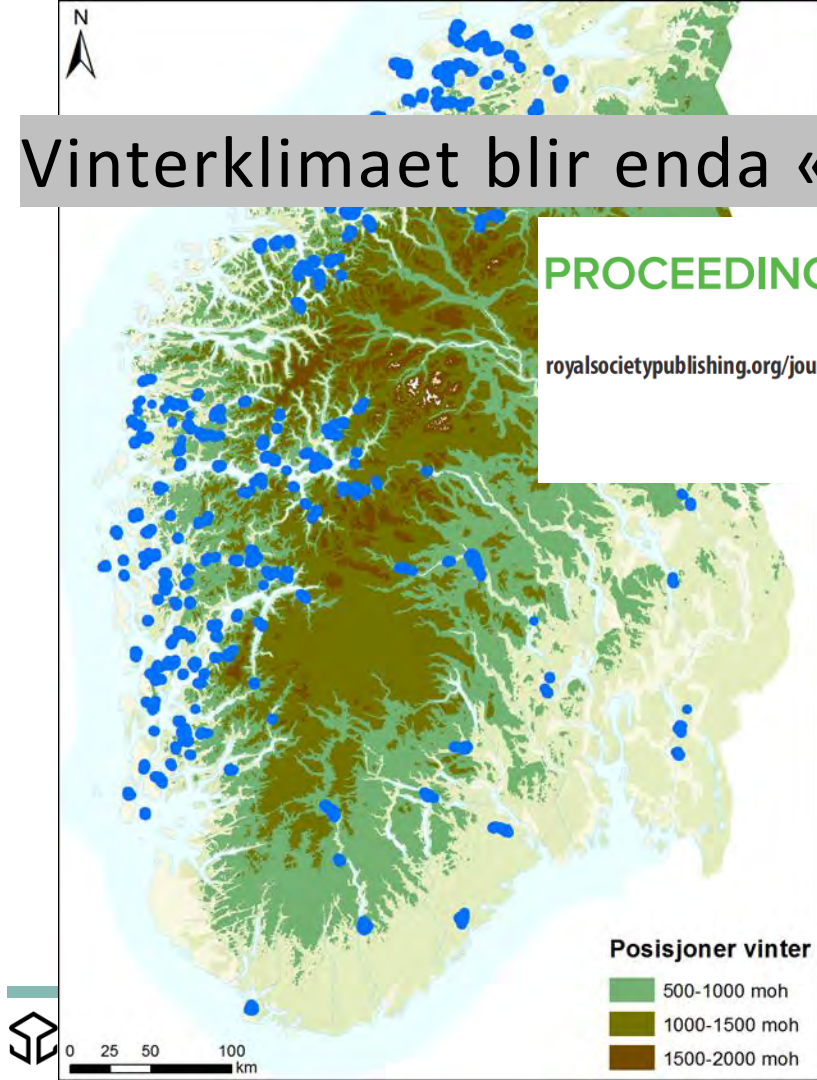
PROCEEDINGS B

royalsocietypublishing.org/journal/rspb

Future suitability of habitat in a migratory ungulate under climate change

Inger Maren Rivrud¹, Erling L. Meisingset², Leif Egil Loe³ and Atle Mysterud¹

¹Center for Ecological Evolutionary Synthesis (CEES), Department of Bioscience, University of Oslo, PO Box



Trekk og arealbruk utfordrer forvaltningen



Arealbruk

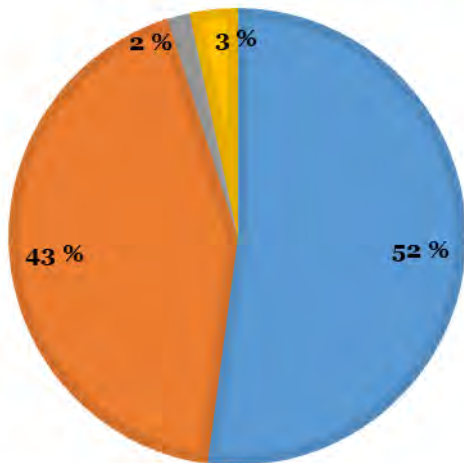
Koller



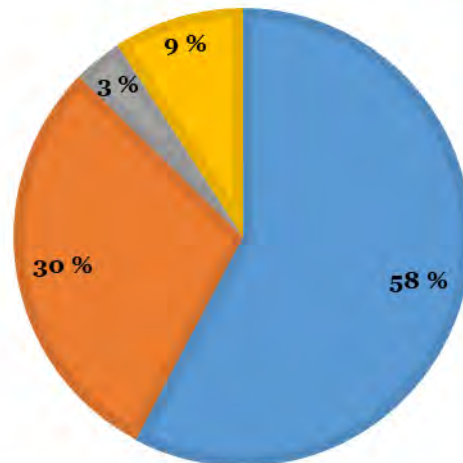
**GPS data fra 1188 ID_år (full
årssyklus; 317 bukker og 871 koller)
merka i perioden 2002-2023**

Bukker

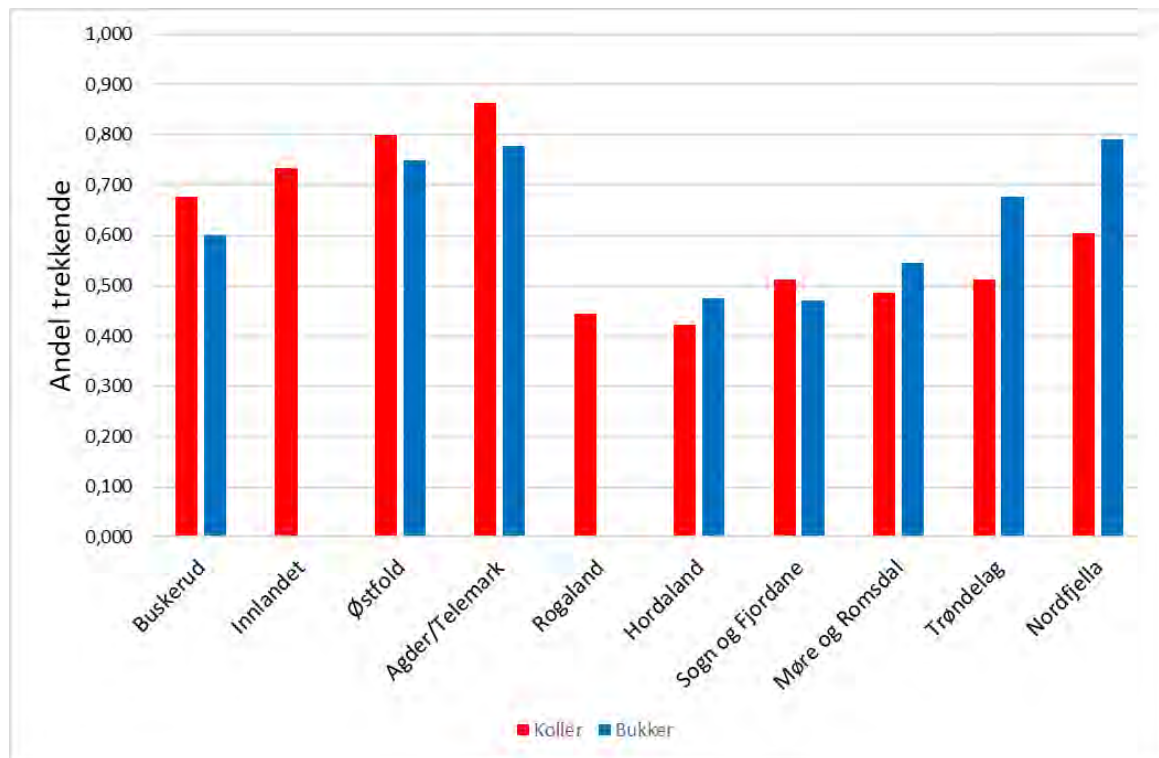
■ Migrerende ■ Stasjonær ■ Utvandrende ■ Irregulær

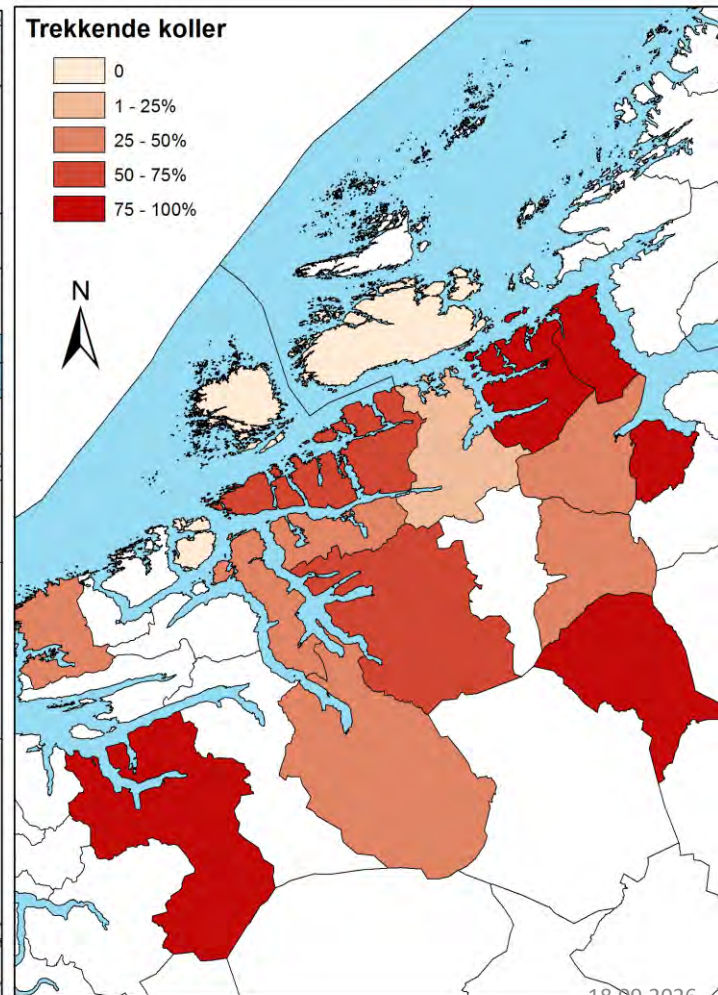
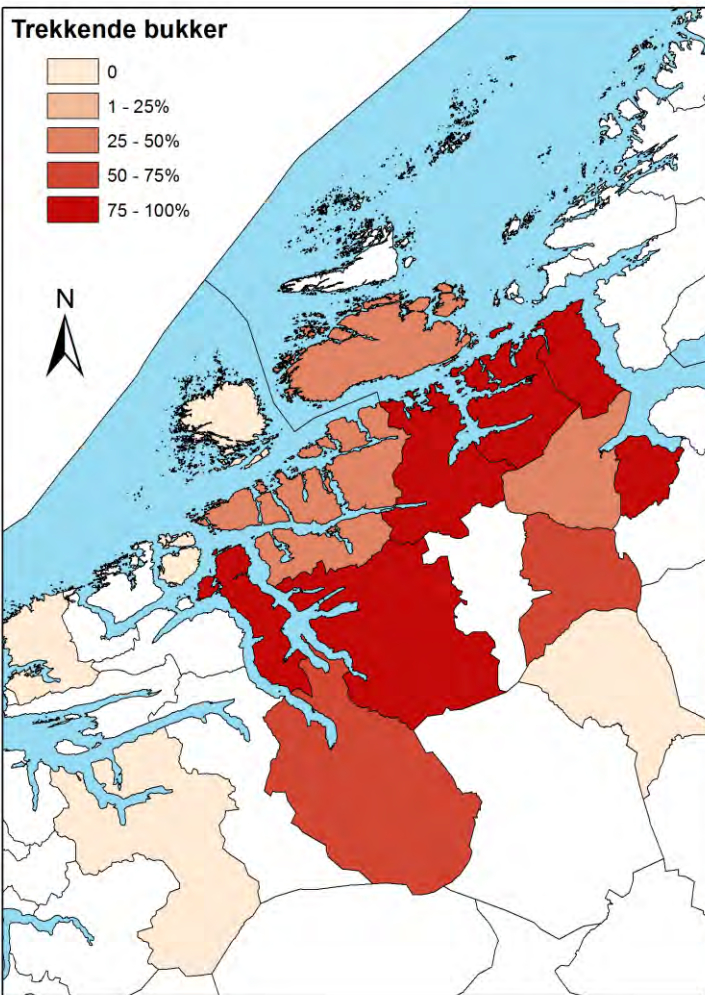


■ Migrerende ■ Stasjonær ■ Utvandrende ■ Irregulær

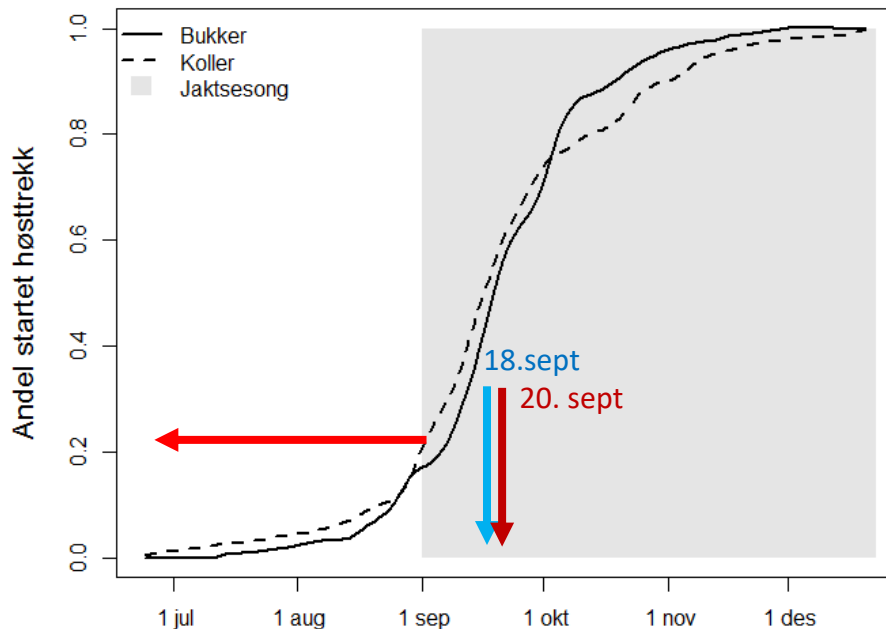


Arealbruk – andel trekkende hjort





Hjorten trekker i jakttida



- 80 % trekker i løpet av jakttida
- Snitt trekketidspunkt:
 - Koller: 20. sept (fra 10. juli til 19. des)
 - Bukker: 18. sept (fra 13. juli til 30. november)

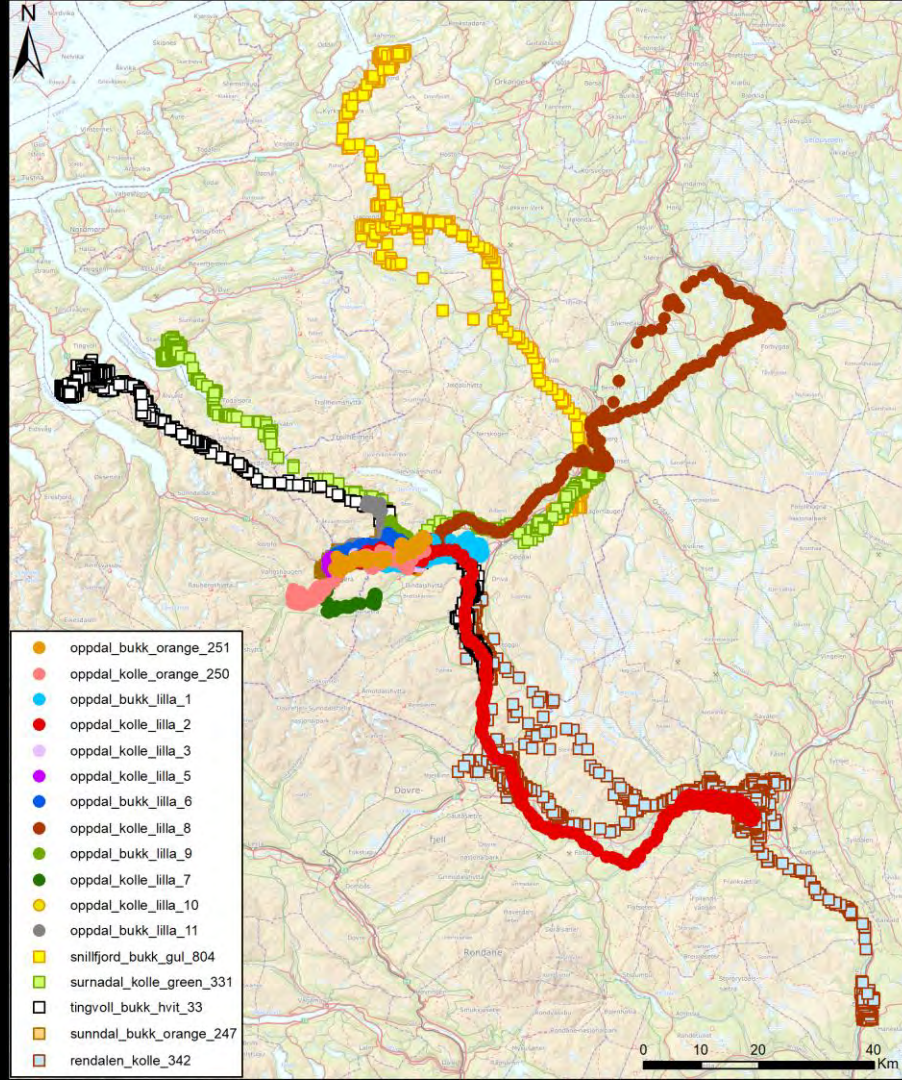


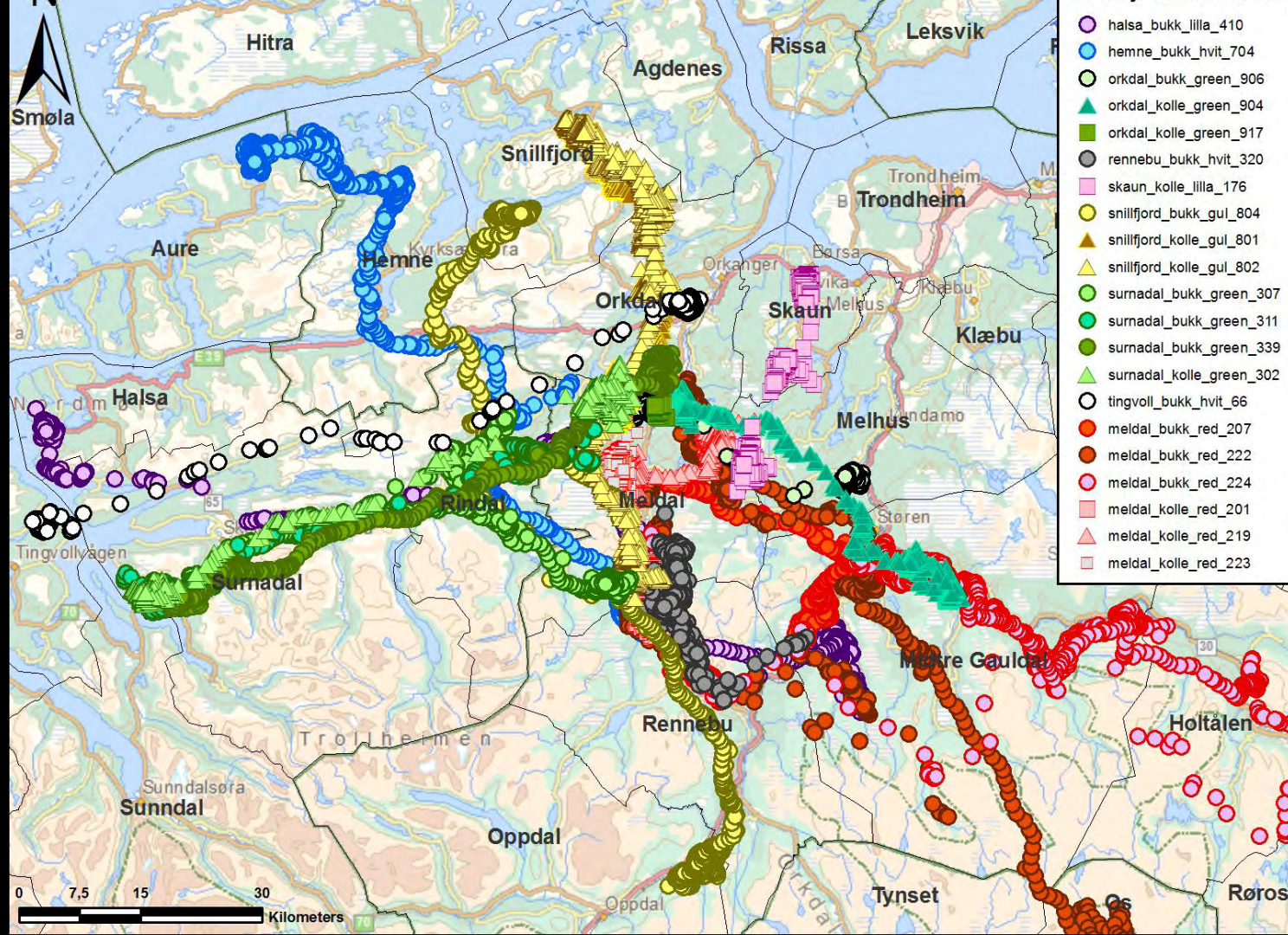
Snillfjord_Bukk_Gul_804

- + Merkeplass (26/3-2008)
- Vinter 2008
- Sommertrekk 2008
- Sommer 2008
- Høsttrekk 2008
- Høst 2008
- ✕ Fellingsssted (16/10-2008)

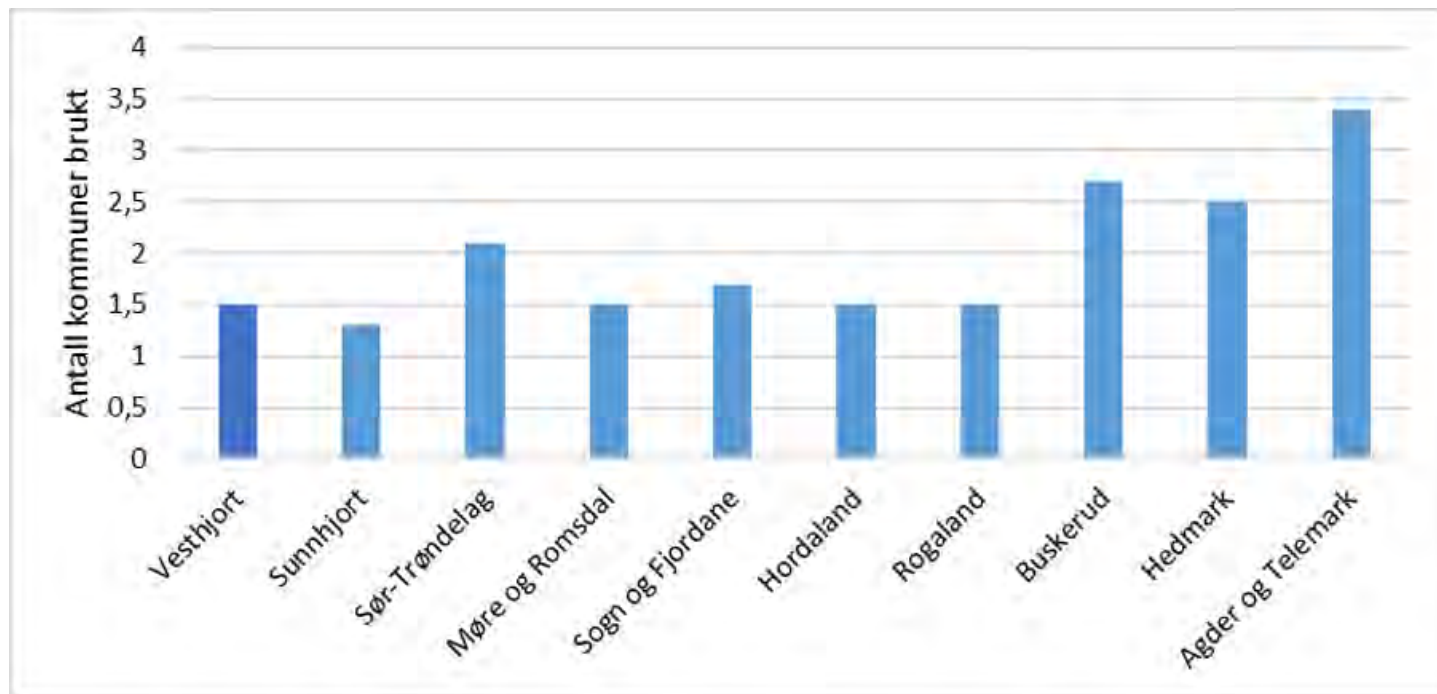
Sommertrekk startet 26. april
Sommertrekk slutt 11. juli
Lengst "stopover" i Rindal,
ca. 10. mai til 7. juli

Totalt 4464 posisjoner





Arealbruk og administrative grenser

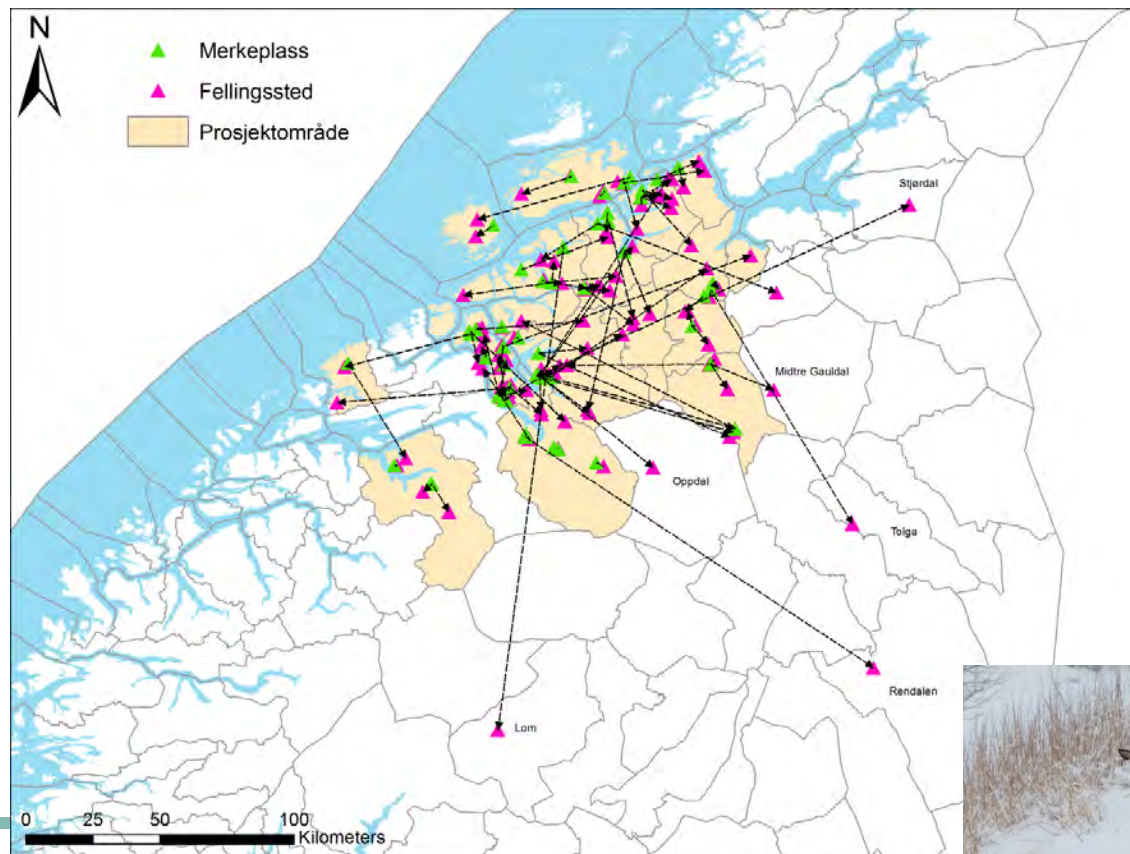


Hjorten

- Tradisjonsbundet og konservativ – særlig kollene
- Spredning og etablering i nye områder er «treig» – sammenlignet med rådyr og elg

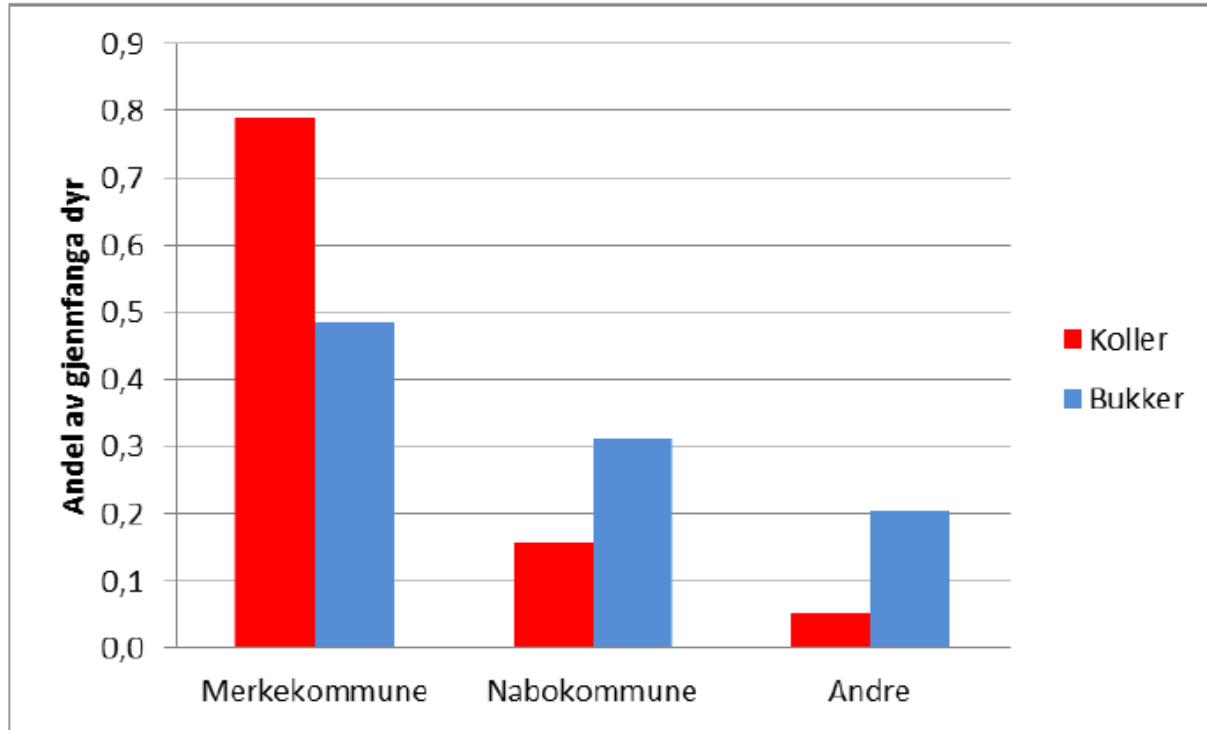


Hjortens utvandring og spredning

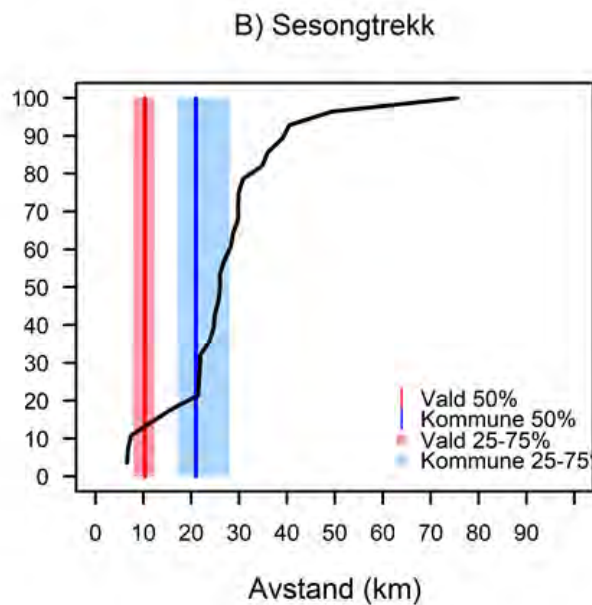
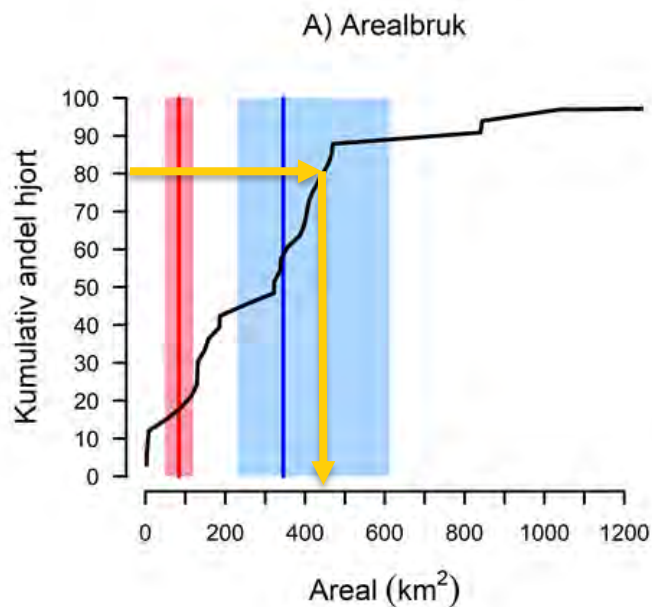


Hjortens utvandring og spredning

Gjenfangstkommune - øremerka dyr



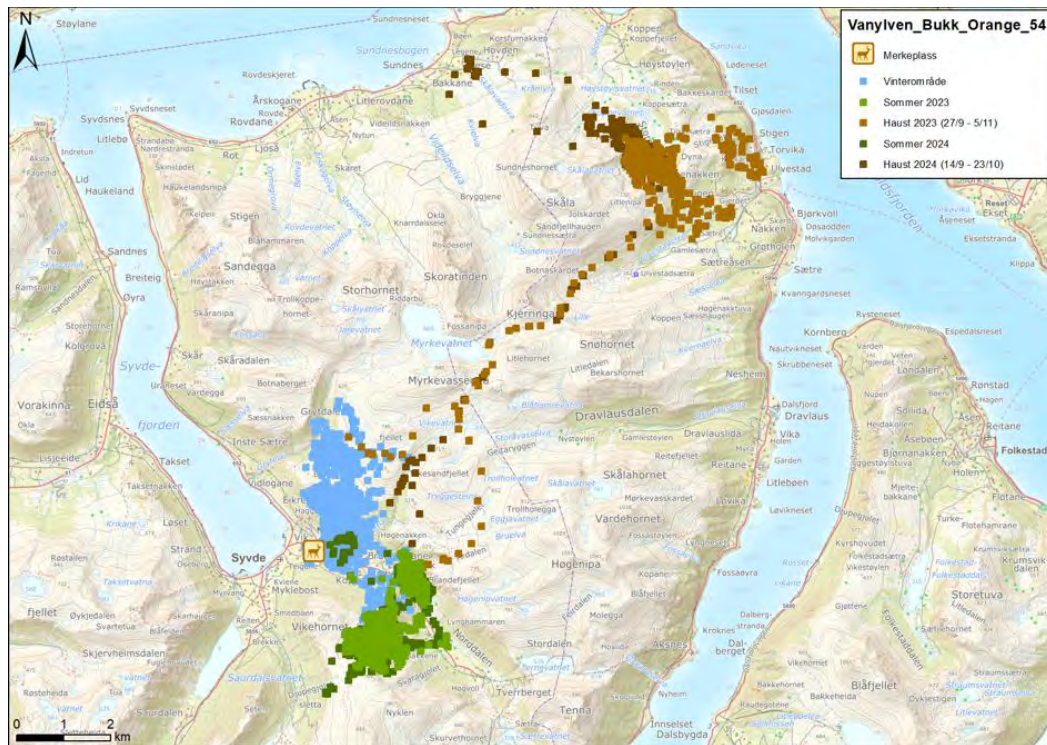
Hva skal til for å forvalte en bestand?



Hjorten

- Tradisjonsbundet og konservativ – særlig kollene
- Spredning og etablering i nye områder er «treig» – sammenlignet med rådyr og elg
- Sosial – samler seg gjerne i familiegrupper og «flokker» (matrilineære grupper)
- Brunsten – kan samle seg under brunsten og en god del dyr har «brunsttrekk»
 - Harempolygeni - bukken samler koller og kan parre mange, toleranse for skjev kjønnsfordeling

Brunsttrekk



Aktiv forvaltning eller påheng til elgjakta?



Viktig å avklare målsetninger

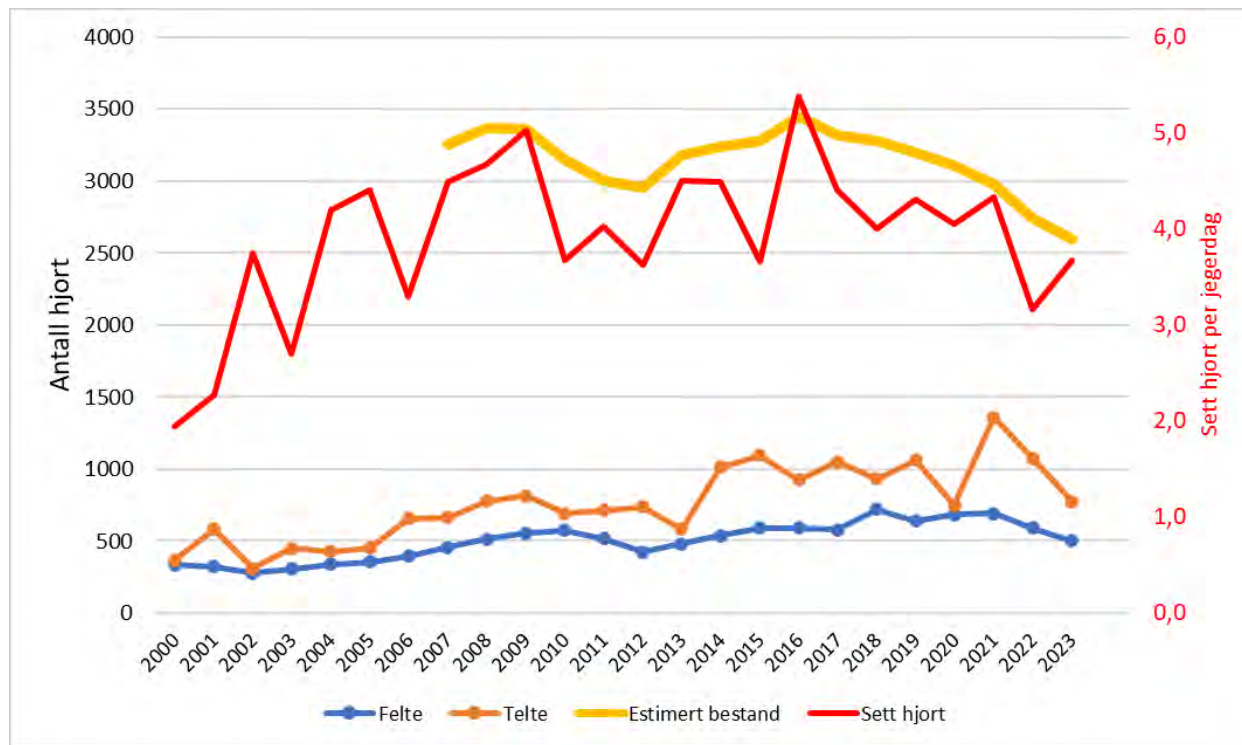


X

Hvor stor er bestanden?



Nye muligheter med moderne bestandsestimering



Utfordringer i «nye» hjorteområder



- Forvaltning på bestandsnivå - tiltak på lokalt nivå.
 - Hva er «passende» nivå på stammen?
 - Forvalter vi vår egen bestand?
 - Skalering - Forvalter vi i dag bare bitene i forvaltningspuslespillet hver for seg uten å se sammenhenger og større områder (hjortens leveområder?) i sammenheng?
- Store variasjoner i bestandstetthet og fordelingen lokalt
 - «Klompvis» fordeling av dyra.
 - Ulike oppholdssteder gjennom året – Har man «egen» vinterbestand?
 - Differensiering av uttak mellom områder - riktig medisin til riktig tid og på riktig sted
 - Innvandring og utvandring av unge dyr –ikke likt overalt og kan variere over tid
 - Krever gode planer og samhandling



Løsninger?

- Bestandsutvikling og avskytningen – sett klare og etterprøvbare mål.
 - God kunnskap om utviklingen i bestanden - bestandsovervåkning
 - Avskytningen må stå i stil med ønsket utvikling – skyt mye ungdyr og kalv og tilstreb kjønnsbalanse på lengre sikt!
 - Tilpass kvoter og avskytning til lokale forhold - differensiering.
 - Lag gode og realistiske kommunale planer og bestandsplaner
- Kommunikasjon og kompetanse (på alle nivå) vil være helt avgjørende



Sats på bestandsovervåkning og økt kunnskap om bestandene

Hjorteviltregisteret



[Forside](#) [Min side](#) [Helse](#)

Jaktåret 2019/2020

MIN SIDE

Oversikt for jaktåret 2019/2020

Dine områder

→ 1560J0021 - Rottås-Stomsvika
Kan jaktes: Hjort

Rediger

Registrer jakt

Gå til jaktfelt eller vald

Søk på ID eller navn

Dine opplysninger

Rediger

Navn
Erling L. Meisingset

Jaktdager for elg og hjort
Ingen jaktdager registrert for gjeldende sesong.

Skutte dyr
Ingen felte dyr registrert for gjeldende sesong.



Forvaltning i framtida



- Jakt vil være den viktigste regulerende faktoren for hjortebestanden i uoverskuelig framtid
- Klimaendringene vil påvirke hjorten og bestandsutviklingen
- Endringer i habitatene vil skje – endringene er avhengige av «samfunnets» prioriteringer
- Avveining av ulike (motstridende) målsetninger

Jakt på hjorten

- Tenk Hjortejakt og øk kunnskapen om hjortejakta
- Ikke la hjortejakt være et vedheng til elgjakta
- Start jakta tidlig på høsten – spesielt i høyereliggende områder
- Innmarksjakt – kan være effektivt
- Utvikle jegerkulturen



Hjort og elg!!

Konkurransse eller fredelig sameksistens?



Hva kan vi gjøre for å få fram store bukker og elgokser?



Skader



Er det teknologien som skal redde oss?

